

arnes

30 let vsega

Rok Jaklič, Arnes

Mreža znanja 2021, od 23. do 30. novembra

30 let

30 LET SAMOSTOJNOSTI SLOVENIJE

30 let

30 LET SAMOSTOJNOSTI SLOVENIJE

PRIBLIŽNO 30 LET OBSTOJA ARNESA

30 let

30 LET SAMOSTOJNOSTI SLOVENIJE

PRIBLIŽNO 30 LET OBSTOJA ARNESA

30 LET OBSTOJA LINUXA

30 let nazaj ...

*" ... I'm doing a (free) operating system ... **just a hobby, won't be big and professional like gnu ...** "*

Linus Torvalds, 25.8.1991

Danes ...

- 28 milijonov vrstic izvorne kode
- jedrna infrastruktura interneta uporablja Linux
- vseh top 500 superračunalnikov na svetu uporablja Linux
- največje borze
- največji filmski studiji

Danes ...

- 28 milijonov vrstic izvorne kode
- jedrna infrastruktura interneta uporablja Linux
- vseh top 500 superračunalnikov na svetu uporablja Linux
- **največje borze**
- največji filmski studiji

Danes ...

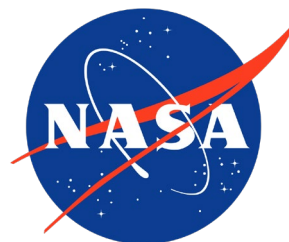
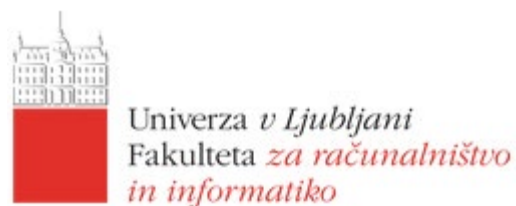
- 28 milijonov vrstic izvorne kode
- jedrna infrastruktura interneta uporablja Linux
- vseh top 500 superračunalnikov na svetu uporablja Linux
- največje borze
- **največji filmski studiji**

Danes ...

- praktično vsa največja tehnološka podjetja uporabljajo, razvijajo ali pa so del razvojnega procesa Linuxa
  - med drugim tudi Microsoft (Steve Ballmer, 2001), Oracle, Intel, Google, AMD, Facebook, IBM, ARM, Oracle, Nvidia, Cisco, Qualcomm ...
- obstajajo podjetja, ki poslujejo primarno z uporabo in dela okoli Linux distribucij -> Red Hat, Canonical, Suse
- Linux je izredno priljubljen v akademski sferi, npr. na FRI-ju, kot tudi pri NASI in podobnih institucijah

Danes ...

- **70% vseh pametnih telefonov temelji na Linuxu**
- avtomobili Tesla uporabljajo Linux
- večina usmerjevalnikov, routerjev, domačih kinov, wifi usmerjevalnikov, manjših naprav ... uporablja Linux
- večina spletnih strani teče na Linuxu

Danes ...

- 70% vseh pametnih telefonov temelji na Linuxu
- **avtomobili Tesla uporabljajo Linux**
- večina usmerjevalnikov, routerjev, domačih kinov, wifi usmerjevalnikov, manjših naprav ... uporablja Linux
- večina spletnih strani teče na Linuxu

Danes ...

- 70% vseh pametnih telefonov temelji na Linuxu
- avtomobili Tesla uporabljajo Linux
- **večina usmerjevalnikov, routerjev, domačih kinov, wifi usmerjevalnikov, manjših naprav, ... uporablja Linux**
- večina spletnih strani teče na Linuxu

Danes ...

- 70% vseh pametnih telefonov temelji na Linuxu
- avtomobili Tesla uporabljajo Linux
- večina usmerjevalnikov, routerjev, domačih kinov, wifi usmerjevalnikov, manjših naprav, ... uporablja Linux
- **večina spletnih strani teče na Linuxu**

Danes ...

- 350 strežnikov na **Arnesu** poganja Linux
- tudi tole, da danes lahko gledamo predstavitve ... je nekje v nekem vmesnem členu Linux

Danes ...

- jaz sigurno ne bi bil danes tukaj, če mi ne bi sošolec leta 1997, 1998 prinesel CD-je z distribucijami Linuxa
- in tudi Arnes nebi bil danes v taki obliki, če ne bi strežniško programsko oprema pognajala ena izmed **distribucij Linuxa**

Distribucija Linuxa opisuje

- jedro operacijska sistema + “nekaj” dodatnih programov

Kar je ostalo skrito

- pa je, da je povod za razmah **odprte in prosto dostopne programske opreme in izvirne kode** bil predvsem Linux
- “zaprta“ licence -> “odprta” licenca

Odprta in prosto dostopna programska oprema

- v grobem pomeni:
  - imeti svobodo v vpogled v izvorno kodo ali program
  - imeti svobodo ga spreminjati, nadgrajevati, izboljševati
  - ga prosto deliti ali prodajati naprej pod istimi pogoji
- to ne pomeni “zastonj” programska oprema

Linux

- uporablja koncept razvoja, ki podpira ali pa “forsira” neko pravično “sodelovanje”
- kar ima za posledico **izjemno hiter razvoj**
- zanimiv podatek, da je **85%** vse izvorne kode, ki pride v Linux, narejena od programerjev, ki so za to delo plačani

... ampak ni vse samo Linux, koncept odprte kode

- uporablja tudi internetni brskalnik **Firefox** in tudi internetni brskalnik **Chromium** (69%)
- spletna strežnika **Apache** + **Nginx** (64%)
- tudi **Android** (operacijski sistem za pametne telefone) (70%)
- tudi **VLC** (predvajalnik multimedijskih vsebin)
- tudi **FreeBSD** (operacijski sistem)
  - 15% vsega prometa na internetu, gre preko **Netflixa** oz. **FreeBSDja** oz. “odprte kode”, 2019
  - 34% vsega prometa v ZDA, gre preko **Netflixa** oz. **FreeBSDja** oz. “odprte kode”, 2015
  - razvijalci Netflixa so neposredno udeleženi pri razvoju FreeBSD
- je tudi **OpenBSD** (operacijski sistem)
- je tudi **OpenSSH** (program za varen oddaljeni dostop do računalnikov)
- programski jeziki ...

Odprta in prosto dostopno izvorna koda

- koncept se prenesel tudi v druge sfere, npr. biokemijo
- ... ampak uporabljeno že prej v matematiki? (samo brez licence)

Uporaba drugje

- znan primer München ... “... public money, public code ...”
- zvezna dežela Schleswig-Holstein odločila, da preseli celotno javno upravo, vključno s šolstvom na Linux in LibreOffice
- ne samo odprta koda, ampak tudi **odprti standardi** za dostop do podatkov -> onemogoča t.i. “vendor lock in”
- München ni edini ... je pa “prisilil” Microsoft, da je prestavil HQ center v München
- nekatere šole na Portugalskem, Španiji, Finskem, Rusiji, VB ... preselile svoje sisteme na Linux
- primeren tudi za naše šolstvo ali državno upravo?

... problem

- nezaupanje?
- pomanjkanje razvijalcev?
- nismo pripravljeni plačati razvijalcev, smo pa pripravljeni plačati za neke zunanje storitve?

Zaključek

- odprta in prosto dostopna programska oprema in **standardi** omogočajo izjemno **hiter, odprt in transparenten** razvoj
- ... znanje koristno samo, če se širi ...
- ... vse najboljše Linux!

rok.jaklic@arnes.si

arnes